

ПЕРЕКЛАДИ

УДК 821.581.09 Ван Вей, Лай Шенчвань, Тао Юаньмін
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2025.31.14>

Надія КІРНОСОВА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-7721-5630
e-mail: n.kyrnosova@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПЕРЕКЛАД ТРЬОХ ТВОРІВ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА МОТИВОМ ПЕРСИКОВОГО ДЖЕРЕЛА

Пропонується переклад із китайської українською трьох творів китайської літератури, об'єднаних мотивом Персикового джерела: "Повість про джерело серед персиків у цвіту" Тао Юаньміна (~365–427), поезія "Похід до Персикового джерела" Ван Вей (693?–761) й уривок із драми "Тасмне кохання на Персиковому джерелі" тайванського режисера й драматурга Лая Шенчваня (1954 р. н.).

Твір Тао Юаньміна вже перекладався українською й був надрукований 2010 р. у Хрестоматії китайської літератури (III–VI ст.), упорядник якої – Я. В. Шекера. Твори Ван Вей та Лай Шенчваня перекладаються українською вперше.

Ключові слова: Ван Вей, драма, Лай Шенчвань, мотив, Персикове джерело, повість, поезія, Тао Юаньмін.

ПОВІСТЬ ПРО ДЖЕРЕЛО СЕРЕД ПЕРСИКІВ У ЦВІТУ

У часи Тайюань¹, за династії Дзінів, у містечку Вулінь мешкав один рибалка. Якось він поплив уздовж свого потічка, але забувся стежити за дорогою, і раптом опинився посеред гаю квітучих персиків, що тягнувся обабіч обох берегів кроків на сто. Інших дерев тут не було, тож свіжа трава вся була притрушена їхніми пелюстками. Рибалка здивувався такій картині й вирішив попливти далі вперед, аби дізнатися де той гай закінчиться.

Гай закінчився біля джерельця, що витікало з-під гори, а в тій горі була невелика розколина, крізь яку ніби пробивалося світло. Тут рибалка лишив свого човна й пішов крізь ту розколину. Спочатку вона була вузькою – заledве вистачало місця одній людині, але коли він пройшов далі ще кілька десятків кроків, вона раптом розпросторилась, і він побачив широку рівнину з розкиданими по ній охайними хатинками. Були там і гарненькі нивки, і красивий ставок, і тутові дерева з бамбуком. Нивки були охайно розмежовані стежками, а з села чувся гавкіт собак і кукурікання півнів. На землі працювали люди, але одягнені вони були так дивно, ніби якісь нетутешні. Усі вони – від маленьких дітей з пасмочками волосся на скронях до древніх старців, у яких аж сивина пожовтіла від часу, – мали задоволені і радісні вигляди.

Побачивши рибалку, вони неабияк здивувалися й почали розпитувати його звідки він прийшов. Він їм докладно розповів. Тоді хтось із них запросив його до себе в гості, і перед ним поставили трюнків, зарубали курку й узялися готувати страви на почастунок. Інші люди в селі, зачувши, що до них завітав такий чоловік, теж поприходили дізнатися новини. Про себе вони розповіли, що їхні предки, рятуючись від безладу часів Цін², позабирали своїх дружин, дітей та односельців і прийшли в цей глухий закуток, із якого більше не виходили, і весь цей час були відрізані від інших. Вони також запитали, яка зараз династія, і виявилось, що вони взагалі нічого не знають ні про Хань, ні, тим більше, про Вей і Дзінь. Той чоловік терпляче розповідав усім і кожному все, що вони хотіли від нього дізнатися, але щоразу чув здивовані вигукі. Інші люди також почали запрошувати його до себе в гості й частувати трюнками та наїдками, тож він іще трохи

побув у тому селі. Однак за декілька днів прийшов час прощатися, і тоді один з них сказав йому:

– Буде краще, аби ти нікому не розказував про те, що ти тут чув і бачив.

На тому він вийшов звідти, знайшов свого човна й поплив назад тією ж дорогою, якою дістався сюди, але тепер скрізь лишав на ній зарубки. Вдома він поспішив до центру своєї губернії, розшукав будинок старости й розповів йому про все, що з ним відбулося. Староста відрядив своїх людей, аби пішли разом із ним і за зарубками розшукали те місце. Однак вони заблукали й уже не могли віднайти дороги.

Відомо також, що Льов Дзидзі – вельмишановний добродій з Наньяна, почувши цю історію, зацікавився нею і також вирушив на пошуки, однак все було марно. А ще й невдовзі він захворів і помер. Далі вже більше ніхто не розшукував дорогу туди.

Тао Юаньмін

ПОДОРОЖ ДО ПЕРСИКОВОГО ДЖЕРЕЛА

Сів рибалка у човник
та й поплив за водою.
Розглядався на гори.
Милувався весною.

Раптом бачить – лісок,
в ньому – персиків сила:
здивувались у воду,
старий брід обступили.

Їхні квіти рожеві
так його зчарували,
що й дорогу згубив,
та й проплив так чимало.

Та ось ліс закінчився
в геть безлюдному місці.
Там джерельце було,
воду кидало річці.

Поряд з ним він помітив
ще розколину в скелі,
і вузький прохід –
ледь виднівся за нею.

¹ Другий девіз правління імператора східних Дзінів Сяову (Сима Яо), 376–397 рр., перекладається як *початок звеличення*.

² Мається на увазі період боротьби за владу між Цін Шихваном та іншими князями, відбувалася між 246 і 221 рр. до н. е.

Він пішов між камінням
в кривулясту стежину,
що його привела
в неозору рівнину.

Ген на обрій як глянув,
бачить – зелені купа.
Підійшов – аж то хати
поміж клумб і бамбуку.

Одяг циньських¹ часів ще
поселенці носили,
тож із подивом звістку
про ханьця² зустріли.

Джерело це Вулінське³
стало їм спільним домом.
Тут поля і садки
розбивали нанОво.

І тепер господарства
вони вдень доглядають,
а коли зійде місяць,
йдуть собі спочивають.

От тамтешні селяни,
як зачули, що гість є,
то й прибігли спитати,
як там справи у місті.

Свої ж вулички рівні
підметають щоранок,
ждуть із річки надвечір
лісорубів й рибалок.

На початку вони
від війни утікали.
І це місце знайшли.
Й вже його не міняли.

Воно тут, поміж гір,
не відоме нікому.
Люди здалеку бачать
тільки хмари і гори.

Що у вирій потрапив,
він і не сумнівався,
але серцем земним
все ж додому він рвався.

Та коли крізь ту скелю
повернувся в домівку,
довго там не сидів,
й знов подався в мандрівку.

Думав, він розшукає
вже знайому дорогу,
але гори і ріки
помінялись нівроку.

Про той раз пам'ятав,
що був глибоко в горах,
а потрапив туди
по струмка заворотах.

І ось знову весна,
знову персики квітнуть,
й шлях до того джерела,
роблять геть непримітним.

Ван Вей

ТАЄМНЕ КОХАННЯ НА ПЕРСИКОВОМУ ДЖЕРЕЛІ

Сцена 4

Поступово збільшується світло. Вулін, дім майстра Тао та Чвеньхви. У центрі сцени стоїть примітивний стіл і 3 стільці; позаду – висока тумба, на якій розставлено якісь домашнє начиння; над сценою звисає верета, що символізує вхід.

Майстер Тао у стародавньому китайському одязі стоїть за столом, обличчям до глядачів, і силкується відкоркувати пляшку з горілкою, однак ніяк не може витягти чопа. Він затиснув пляшку ногами й старанно тягне за чопа, однак той не виймається.

Майстер Тао: (сам до себе). Що це в біса за горілка така? Копирсаюся з нею пів дня, а вона – зась, не виймається! І що це в біса за дружина така? Пішла купувати ліки, а завіялась на цілий день, і досі не повертається?

(Майстер Тао бере з тумби, що стоїть позаду нього, великий кухонний ніж і намагається розколупати корок кінчиком ножа. Робить це старанно й довго, але в якийсь момент через необережність розколює ножем стільця на дві половинки).

(Майстер Тао жбурляє пляшку з горілкою й ніж на стіл, натомість бере звідти коржа).

Та здалася мені ця горілка! Я краще коржа з'їм! (Перемикається на іншу думку). І що це воно за місце таке – Вулін? Та воно взагалі ніяке! Земля тут не годує, вода не поїть, баби – шльондри, а мужики – пройди; тут ні птахи не співають, ні квіти не пахнуть. Ось я – Тао – вже поважний чоловік, займаюся риболовлюю, і що я бачу? Я бачу, що риби змовилися – не йдуть у ятір, хоч ти трісни, оминають його усією зграєю! А жінки – бігають по вулицям де їм заманеться, і нікого це не турбує! От що це за місце таке?

(Майстер Тао піднімає коржа, якого тримає в руках, кладе його до рота, але не може прокусити).

Що це в біса за корж?

(Починає борсатися з коржем, потім бере ніж і пробує розрізати коржа рвучким рухом, але йому не вдається впоратися).

Та воно взагалі не ніж! (Кидає ніж на підлогу).

(Хапає зі столу коржа й кидає теж на підлогу) І це взагалі не корж!

(Майстер Тао, як скажений, стрибає на дві половинки коржа на підлозі й починає топтатися, чудернацько чергуючи кроки, що створюють певний ритм. Хвиля злоби. Потім відступається від коржів і швидко обертається).

(Вказуючи пальцем на одну половинку коржа). Ані руш! Стояти! Смієшся? І совісті вистачає сміятися? Хіба це можна витратити увесь день на купівлю ліків? Де ти їх купувала? (Вказуючи на іншу половинку). Ти теж не дуже смійся! Бо й тобі не вдається викрутитися! Я ж по тобі бачу, що ти – злодій! (До ножа, що лежить на підлозі). А ти чого там стоїш як ні в сих, ні в тих? Нездара! Та якби в тебе було хоч трохи сміливості, ти б уже давно їх роз'єднав!

¹ Циньські часи – часи правління першої імператорської династії в Китаї, засновником і, за великим рахунком, єдиним представником якої був Цинь-шихван, або Імператор-засновник. Його спроба об'єднати розрізнені китайські князівства під єдиною імператорською владою, хоча, зрештою, і вдалася, була пов'язана з війнами і кровопролиттям.

² У цьому тексті мається на увазі людина, що жила в епоху Хань – часи правління наступної за Цинь династії.

³ Вулін – географічна назва, відома з дуже давніх часів, у різні часи пов'язувалася з різними локаціями в сусідніх провінціях – Хунань і Хубей.

(Майстер Тао з новим шалом починає топтати коржі, і тепер не просто їх топче ногами, а, ніби в балеті, усім тілом починає крутитися на коржах).

Роздушу тебе! Роздушу! Роздушу! Роздушу!

(Заходить Ченьхва – одягнена в червоне, тримаючи за мотузку пакунок з ліками й притискаючи до грудей букет свіжих квітів, при цьому щось наспівує, ніби зачарована).

Ченьхва: (наспівуючи мелодію) "Камінь на серці зрушити мушу, як не штовхаю, ніяк не зрушу..."

(Майстер Тао в цей момент стоїть на руках, головою вниз і ногами догори. Побачивши Ченьхву, мимоволі присідає, хапає коржа, що опиняється під рукою, й слухняно починає витирати підлогу коржем, а також підспівує в унісон).

(Майстер Тао помічає помилку в своїх діях. Відкидає коржа, підводиться й дивиться на зачаровану Ченьхву. Ченьхва дуже повільно прилаштовує квіти на розташований на задньому плані полиці і, так само замислено, починає ними милуватися, розглядаючи з різних кутів). Які запавні квіти!

Майстер Тао: (сердито). Я оце дивуюся – ти пішла купувати ліки й зникла на увесь день, де ти була? Скільки намагаюся отримати від тебе відповідь, а ти не кажеш.

Ченьхва: (невдоволено). Навіщо ти так кричиш? Хіба не можна говорити трохи лагідніше?

Майстер Тао: Лагідніше? (із вдаваною лагідністю). Ченьхва – ти пішла купувати ліки й зникла на увесь день, де ти була?

Ченьхва: (підхоплює лагідний тон). Ой, ліки? (сердито). Ось вони!!!

(Ченьхва обома руками жбурляє ліки на майстра Тао. Майстер Тао встигає оборонитися, тож пакунок із ліками падає на підлогу, майстер Тао його підбирає).

(Роздратовано). Все, що ти просив: риба-гопка, морський коник, прутень морського котика...

Майстер Тао: (серйозно). А гекон є? І прутень оленя? Прутень змія? Прутень тигра? Прутень ведмедя? Прутень кролика? Прутень щура? Прутень коня? Прутень мурахи?

Ченьхва: Усі до одного тут! Однак і гроші, які ти втратив за ці кілька своїх рибин, усі витрачені!

Майстер Тао: Нічого, воно того варте! (вивчає вміст пакунок з ліками). Чудово... Чудово... Забирай усе це на задній дворик і виварюй, ретельно виварюй, на маленькому вогні, щоб воно кипіло й булькало, аж поки воно не випарується і з трьох піалок не стане одна. А потім випий його.

Ченьхва: (вражено). Я?! Ти хочеш, щоб я це виварила і випила? Хіба це не ти замовляв усі ці ліки?

Майстер Тао: Так це в мене проблеми чи в тебе проблеми?

Ченьхва: Лікар каже, що в мене немає проблем, значить проблеми в тебе!

Майстер Тао: (сердито). У мене проблеми? Серйозно? Які в мене можуть бути проблеми? Хіба я схожий на людину, в якій проблеми? Ну які в мене можуть бути проблеми? От скажи, які?

(Майстер Тао мимоволі вказує правою рукою на інтимне місце, намагається ляснути по ній іншою рукою, щоб відсунути, але це в нього не виходить, тож зрештою він притискає праву руку лівою до столу і, тримаючи ножа, починає погрожувати правій руці).

(До ножа) Ані руш!

Ченьхва: Що ти робиш? (Вихоплює ножа і замахається ним, ніби щось рубає).

Майстер Тао: Та не зважай!

Ченьхва: Що це з тобою діється? Ти за увесь день не зміг вловити жодної великої рибини, але відрядив мене за ліками, а коли я тобі їх принесла, не хочеш їх

приймати. А от наш домовласник Юань каже, що ці ліки дуже дієві! Але пити їх чи ні – то твоя справа!

(Ченьхва обома руками влихає ліки майстру Тао).

(Раптом помічає, що проговорилася). Мовчи, я все поясню!

Майстер Тао: (Схопившись за ручку ножа). А домовласник Юань звідки знає, що ці ліки – дієві?

Ченьхва: (знітившись). Я щойно зустріла його на дорозі й він поцікавився з добрих намірів!

Майстер Тао: Ми з тобою не можемо народити дитину, а домовласник Юань звідки про це знає? Га? Га?

Ченьхва: Він же з добрих намірів поцікавився!

Майстер Тао: З добрих намірів, кажеш? Ми не можемо народити дитину, а він звідки про це знає? Відповідь! Звідки він про це знає?

Ченьхва: Так ти питимеш чи ні?

Майстер Тао: (майже реве). Звідки він про це знає?

Ченьхва: Питимеш чи ні?

Майстер Тао: Звідки він про це знає?

Ченьхва: Питимеш чи ні?

Майстер Тао: Відповідай мені, звідки він знає?..

Ченьхва: Ти скажи нарешті – питимеш чи не питимеш? (Поки вони обидва так сваряться, Ченьхва з силою жбурляє пакунок на підлогу, майстер Тао, Ченьхва одночасно стають на нього однією ногою й починають щосили топтати його).

Майстер Тао: (залізає на стілець). Відійди –!

(Ченьхва відходить і майстер Тао стрибає з висоти на пакунок і знову починає по ньому топтатися).

Ченьхва: (залізає на стілець)). Тепер моя черга! Відійди –!

(Коли Ченьхва збирається стрибнути, ззовні долинає голос домовласника Юаня).

Домовласник Юань: (виходить на сцену, наспівуючи) "Камінь на серці зрушити мушу, як не штовхаю, ніяк не зрушу..."

(Ченьхва, зачувши його спів, швидко змінює свій вигляд розлюченої тигриці, а майстер Тао стає в позу воїна-акробата й виходить назустріч домовласнику Юаню).

Майстер Тао: (затинаючись). Пане... домовласнику Юань!

Домовласник Юань: (помітивши майстра Тао). Гм... майстер Тао? Ти вдома?

Майстер Тао: Авжеж!

Домовласник Юань: (до себе). Сьогодні ситуація мені не на користь!

Майстер Тао: Га?

Домовласник Юань: Я питаю... як тобі ведеться останнім часом?

Майстер Тао: Дякую за Вашу турботу! У мене прекрасне подружнє життя.

Домовласник Юань: То добре!

(Ченьхва користується тим, що майстер Тао повернувся до неї спиною, й обмінюється поглядами з домовласником Юанем).

Ченьхва: Юаню – (помічає, що переходить на зменшувально-пестливу форму звертання) домовласнику Юань!

Домовласник Юань: Хва – (помічає, що переходить на зменшувально-пестливу форму звертання) Ченьхва!

Ченьхва: Приєднуйтеся до нашої гри!

Домовласник Юань: Коли ти зверху мені незручно грати!

Майстер Тао: О? Ану спускайся бігом, бачиш, добродій переживає, що ти впадеш!

(Юань підтримує Чвеньхву, поки та спускається зі столу, майстер Тао теж хоче підтримати, але не трапляє й відчувається ні в сих, ні в тих).

Домовласник Юань: Чвеньхва! Ходи-но сюди, поглянь, що я хочу подарувати тобі!

Майстер Тао: Га?

Домовласник Юань: (помічає, що недоречно висловився, тож додає) – і твоєму чоловіку!

(Домовласник Юань передає Чвеньхві тонку ватяну ковдру, яку приніс із собою).

Чвеньхва: Матінко моя! Яка новенька ковдра!

Майстер Тао: (стоїть віддалік і осторонь). Я чув, щоб дарували годинники, перли, подарункові сертифікати, але ще не чув, щоб дарували ватяні ковдри!

Домовласник Юань: Ех, майстре Тао! Ваша ковдра така стара й дірява, що під нею й захворіти недовго!

Чвеньхва: Атож!

Майстер Тао: Наша ковдра стара й дірява, але звідки ти про це знаєш?

Домовласник Юань: (помічає, що сказав не те). Що? Отакої! (до майстра Тао). Майстре Тао, що це ти подумав?

(Домовласник Юань дивиться на Чвеньхву промовистим поглядом, однак вони вдвох раптом одночасно чхають.)

Домовласник Юань, Чвеньхва: Апчи!.. (павза). Не зважайте!

(Майстер Тао прискіпливо дивиться на них обох, намагаючись зрозуміти чи є двозначність у їхній поведінці. Юань підносить ковдру до Тао).

Домовласник Юань: Майстре Тао! Цю ковдру я прошив одного знайомого привезти з Суджова¹ для нас (виправляється, навіть не затинаячись) для вас!

(Майстер Тао без задоволення приймає ковдру).

Майстер Тао: Навіщо здалася така яскрава ковдра людям, які недоїдають? Ну самі подумайте...

(Майстер Тао розгортає ковдру й показує її, Чвеньхва підхоплює за вільний кінець з лицьового боку й ковдра стає своєрідною завісою. Усі троє – Тао, Юань, Чвеньхва – в такому порядку стоять рядочком за нею, видно тільки їхні голови).

Домовласник Юань: (опускає голову, вказуючи на ковдру). Майстре Тао, ти тільки поглянь, який це гарний матеріал, тут просто нема чого сказати! А ручна робота...

(Чвеньхва, користуючись нагодою, потайки правою рукою торкається правої щоки домовласника Юаня, таким чином біля його правої щоки з'являються дві руки, а сам Юань мліє від дотику ніжної руки Чвеньхви).

(Замріяно). Я кажу, ручна робота... ця ручна робота... ця ручна робота така майстерна, це так приємно до дотику!

(Майстер Тао запідозрює щось не те й переводить погляд з ковдри на обличчя домовласника Юаня. Юань швидко прибирає свою руку під ковдру, тож на його обличчі лишається тільки рука Чвеньхви).

Майстер Тао: Що ти кажеш?

(Рука Чвеньхви поспішно вказує на ковдру, відповідно до слів Юаня, тому здається, що це рухається рука самого Юаня).

Домовласник Юань: Ех! Ти не на мене дивись, а на ковдру! (опускає голову й дивиться на лицьовий бік ковдри). Подивись на цю ручну роботу! І бачиш, тут ось вишиті дракон і фенікс... у фенікса навіть лапки є, такі білі, такі ніжні... (цілує руку Чвеньхви, яка вказує на ковдру)... Цьом! Цьом! Цьом!

Майстер Тао: Що ти робиш?

Домовласник Юань: (Позіхає, намагаючись прикритися рукою Чвеньхви) А-а-а!..

(Рука Чвеньхви поспішно допомагає Юаню прикрити рот, після чого хапає Юаня за голову).

Ой!.. Ти не на мене дивись, що я роблю, а на ковдру дивись! (Рука Чвеньхви поспішно вказує на ковдру).

Майстер Тао: Та хіба це якась дивина, ця ковдра? Вкриватися нею, коли спиш, та й годі! Хіба то важливо?

Домовласник Юань: (права рука Чвеньхви в цей час енергійно розмахує). Ні, ні, ні, сон – то дуже важливо! Що? (права рука Чвеньхви дає ляпаса Тао). Тільки поглянь, що це я роблю? А на неї не дивись! (Рука Чвеньхви з усіх сил вказує на ковдру). Дивись на ковдру! (Тао знову дивиться). Ось поглянь, як гарно вишиті очі в цього дракона! Вони аж світяться величчю! І так блищать, немов живі... А ще ось тіло в цієї птахи фенікса – це взагалі без слів! Де треба вигин – там вигин, де треба, щоб випиналося – випинається, і до неї так приємно торкатися!..

Майстер Тао: Мені не подобається! (кидає ковдру, повертається і йде).

Домовласник Юань, Чвеньхва: А мені подобається! (Ковдра падає дотолу і стає видно, що обидві руки Юаня обіймають стан Чвеньхви. Однак помітивши, що тепер немає маскуванню, вони обоє лякаються й відразу ж відпускають руки, кожен прикриваючи своє найбільш вразливе місце, далі – одночасно чхають).

Домовласник Юань, Чвеньхва: Апчи!.. (павза). Не має значення!

Чвеньхва: (підбирає ковдру) Тао, прийми цю ковдру!

Майстер Тао: Ми не можемо так запросто брати речі, що належать іншим...

Чвеньхва: Я сказала: "Візьми!" і все! Йди! (копняком випроваджує майстра Тао, майстер Тао йде зі сцени).

(Майстер Тао виходить, тримаючи в руках ватяну ковдру. Юань походить поряд і помічає пакунок із ліками, що лежить на підлозі).

Домовласник Юань: (зневажливо). І це щоб народити дитину? Я в шоці! (відкидає пакунок ногою).

(Чвеньхва, побачивши, що Тао вийшов, поспішає назустріч Юаню з припрошенням).

Чвеньхва: (солодко). Юаню!

Домовласник Юань: (ніжно) Хва! А де квіти, що я тобі подарував?

Чвеньхва: (вказує на квіти.) Ось тут!

(Обоє замріяно дивляться на квіти).

Домовласник Юань, Чвеньхва: (замріяно, в один голос). Овва!

Чвеньхва: (раптом отямившись). Та облиш ти ці квіти! Краще йди швидше, бо він уже щось запідозрив!

Домовласник Юань: (набирає перебільшеного героїчного вигляду). Ні! Я не можу більше чекати!

Чвеньхва: (безнадійно). Але ми можемо тільки чекати!

Домовласник Юань: Ні! Я мрію просто зараз забрати тебе звідси, і ми назавжди залишимо це пропаще місце і назавжди забудемо ці пропащі дні!

Чвеньхва: (розчаровано). Але це не можливо! Куди ми підемо?

Домовласник Юань: Неважливо куди! (бере Чвеньхву за руку і показово очікує). Якщо ми щиро кохаємо один одного, можна навіть за тридев'ять земель (дивиться вдалечинь). Наш дім буде там, де ми!

Чвеньхва: (піддається замріяності). Овва! (приходить до тями) однак... однак...

¹ Місто Суджов відоме в Китаї та за його межами центром вироблення шовку.

Домовласник Юань: (із героїським виглядом). Не треба ніяких "однак"! (Робить вперед два кроки й веде за собою Чвеньху). Я... маю одну велику мету! (вказує вперед). Там, ген у далечині, я вже бачу безперервний ланцюг наших дітей і онуків, вони тримаються за руки й стоять пліч-о-пліч, кожен з них лише (вказівним і великим пальцем показує невеличку відстань) ось такого зросту.

Чвеньхуа: (спочатку замріяно, потім відчуває сумнів). А чому лише такого (наслідує його жест) зросту?

Домовласник Юань: Та тому що далеко!

Чвеньхуа: (замріяно). Он воно що!

Чвеньхуа: Справді є таке місце?

Домовласник Юань: Якщо ми будемо довіряти один одному...

Чвеньхуа: (вказує на Тао, який перебуває за лаштунками). Однак він...

(Юань хапає в оберемок Хуу й піднімає на руки).

Домовласник Юань: Не хвилюйся! Адже я поруч!

Домовласник Юань, Чвеньхуа: (замріяно в один голос). Овва!

(З кімнати чується голос Тао).

Майстер Тао: (голос). Піймалися!

(Обоє лякаються, домовласник Юань крутить на різні боки Чвеньхуу, і зрештою вона несподівано опиняється в дуже сексуальній позі – охопивши ногами домовласника Юаня за стан. Обоє розуміють, що так не можна).

Домовласник Юань, Чвеньхуа: Ой, лишенько!!!

(Обоє намагаються швидше роз'єднатися і навмисне розбігаються у різні кінці кімнати).

Майстер Тао: (голос). Ах ти ж сволото!

(Вони обоє знову лякаються і, з необережності, зіштовхуються, і знову опиняються в дуже сексуальній позі).

Домовласник Юань, Чвеньхуа: Ой, лишенько!!!

Майстер Тао: (голос). Повбиваю вас, гади!!!

(Вони обоє поспіхом віддаляються один від одного. Майстер Тао заповзає навколішках).

Майстер Тао: От гаспидський тарган! Цього разу ти не втечеш!

(Майстер Тао безладно ляпає по підлозі).

Домовласник Юань, Чвеньхуа: О! Таргани! Та вони скрізь тут! Бий їх, бий!

Майстер Тао: Бий!

(Майстер Тао безладно ляпає по підлозі. Так само й інші двоє, однак вони через неувважність знову зіштовхуються й знову опиняються в сексуальній позі. Майстер Тао це бачить).

Усі троє: А-а-а-а!!!

(Ті двоє швидко відсторонюються. Домовласник Юань ненавмисно зіштовхується з майстром Тао і тепер вони двоє опиняються в сексуальній позі. Незручна мовчанка. Потім вони двоє продовжують походжати ніби нічого не сталося).

Майстер Тао: Шановні!

Домовласник Юань, Чвеньхуа: (ніяково зупиняються, разом). Га?

(Обоє раптом знову разом чхають).

Домовласник Юань, Чвеньхуа: Апчи!.. (Павза). Не зважайте!

Майстер Тао: Наша родина оце така маленька, що Ви, мабуть, думаєте, тут нема де й пройтися!

Двоє інших: (разом). Ой!

Чвеньхуа: Справді! Чому б нам не присісти? Можемо посидіти трошки та й випити настоянки доброї!

Майстер Тао: Домовласнику Юань! Ви, я знаю, що знічев'я по чужих хатах не тиняєтесь! Тож прошу, сідайте

й прямо кажіть чому до нас завітали, окрім того, що подарували нам цю велику ковдру, звичайно?

Домовласник Юань: Гаразд!

(Чвеньхуа знімає з тумби дві чарки й усі троє сідають).

Майстер Тао: Якщо йтиметься про орендну платню...

Домовласник Юань: Та ні, про орендну платню поки що не йтиметься, хоча якщо розказати людям скільки я з тебе беру за місяць, то мене просто засміють. Однак я хотів би поговорити з тобою про риболовлю. Я бачу, майстре Тао, що останнім часом ти ловиш рибу все меншу й меншу...

(Майстер Тао намагається відкоркувати пляшку з трунком, але йому це так і не вдається, тож він опускає її разом з рукою, однак Чвеньхуа тут дуже легко відкорковує пляшку. Майстер Тао навіть лякається від подиву, а Чвеньхуа наливає горілку Юаню, а потім собі й дуже природно забуває налити Тао, після чого дуже легко й невимушено закриває пляшку. Майстер Тао єсть нічого не розуміє).

... Однак поки що обличимо цю розмову, а краще вип'ємо по чарочці! Прошу!

Майстер Тао: (дивлячись на порожню чарку у своїх руках). У мене тут...

(Домовласник Юань і Чвеньхуа одним ковтоком осушують чарку, майстер Тао з боєм це спостерігає).

Домовласник Юань: Оце так!

Чвеньхуа: Оце так!

Домовласник Юань: (Схвально). Смачна горілочка!

Чвеньхуа: (Схвально). Смачна горілочка!

Майстер Тао: (розчаровано). Горілочка?..

Домовласник Юань: Слухай, майстре Тао... Я справді не розумію, чому інші люди просто таки заввиграшки ловлять рибу доволі велику, а ти ловиш якусь маленьку, але чомусь серед усіх осіб, які продають мені свій вилов, я піклуюся саме про тебе?

(Чвеньхуа знову відкорковує пляшку з горілкою й наливає горілку собі й домовласнику Юаню).

Майстер Тао: (схвильовано спостерігає за напрямком руху пляшки з горілкою). Знаєте, домовласнику Юань, я надзвичайно зворушений тим, що Ви так багато років виявляли увагу до нашого життя, але я Вам скажу, що коли живеш з риболовлі, то залежиш від волі неба. Тут потрібні не лише власні здібності...

(Чвеньхуа збирається закрити пляшку, але майстер Тао, не припиняючи розмови, раптом і в потрібний момент закриває своєю рукою горілочку пляшки).

(Самовдоволено)... але й трохи везіння, чи не так? (продовжує говорити, але водночас піднімає пляшку з горілкою і збирається наливати собі). Звичайно, всі хотіли би ловити велику рибу! Але якщо мені ловиться маленька риба, то це не я винен, (безнадійно) адже маленьку рибу не я зробив маленькою! Так чи ні?

(Юань підставляє свою чарку під пляшку, яку тримає в руках Тао, таким чином само собою виходить, що Тао наливає горілки йому).

(Продовжує наливати)... Щоб вловити велику рибу, потрібне неабияке везіння... (і тепер наливає в чарку Чвеньхуа). Хіба ж був коли такий день, щоб я виходив на риболовлю й не мріяв спіймати велику рибу? Я би дуже хотів того, однак не можу нічого вдіяти...

(Майстер Тао, говорячи, мимоволі опускає пляшку з горілкою, а Чвеньхуа вправним рухом закриває її чопом).

(Дивлячись на пляшку, безнадійно). ... Не можу я її вловити!

Домовласник Юань: Майстре Тао, я знаю, що існує багато способів вловити велику рибу, однак обличимо цю розмову, а краще вип'ємо ще по чарці!

Чвеньхва: Будьмо!

Домовласник Юань: Прошу!

Чвеньхва: Прошу Вас!

Майстер Тао: *(дивлячись на свою порожню чарку).*
Прошу... Я...

(Юань і Чвеньхва знову випивають чарку до дна. Майстер Тао слідом за ними робить такий рух, ніби щось ковтає).

Домовласник Юань: *(втирає губи).* Як сльоза!

Чвеньхва: Справді як сльоза!

Майстер Тао: Ох і сльоза ж!

Домовласник Юань: Слухай, Майстре Тао, щоб бути людиною, потрібні зусилля, потрібно мати ідеали. Коли хочеш щось отримати, треба вдиратися й хапати це, розумієш про що я?

Майстер Тао: *(дивлячись на тих двох праворуч і ліворуч).* Я...

Домовласник Юань: *(вказуючи кудись далеко).* На витоках є велика риба, чому ти не попливеш на витоки подивитися що там?

(Павза).

Майстер Тао: Знаєте, домовласнику Юань, Ви щось таке говорите, що аж занадто! Хто ж не знає, що на витоках є велика риба? Однак окрім неї там ще є й велика течія! А Ви бачили мій човник, що кажете мені "пливи, пливи"? Та якщо я потраплю в ту течію, то я вже не повернуся!

Чвеньхва: Якби ти був хоч трохи на щось здатний, ти хоча б поплив туди подивився!

(Мовчання. Майстер Тао прискіпливо дивиться на Чвеньхву).

Майстер Тао: *(підводиться).* То я зараз і попливу, добре?

Чвеньхва: *(навіть не повертаючи голови).* Добре!

Майстер Тао: Я ось просто зараз попливу на витоки і, краще всього, не повернуся звідти! Помру там і це буде дуже добре!

Чвеньхва: Ти сам чуєш, що ти верзеш?

Майстер Тао: Тобто ти хочеш, щоб я пішов туди й помер?

(Відбувається швидкий діалог).

Чвеньхва: До чого ти це говориш?

Майстер Тао: Я повторюю те, що ти говориш, що я повинен піти на смерть!

Домовласник Юань: Вона не казала, що ти повинен піти на смерть!

Майстер Тао: Вона казала таке, що я повинен піти на смерть!

Чвеньхва: Я не казала тобі йти на смерть!

Майстер Тао: А я ніколи й не збирався йти на смерть!

Домовласник Юань: Та ніхто не посилав тебе на смерть!

Майстер Тао: Ви обидва дуже хочете, щоб я пішов на смерть!

Домовласник Юань: *(ляскає по столу).* Майстре Тао! Ми не посилали тебе на смерть...

Домовласник Юань, Чвеньхва: *(одночасно).* ... Ми тільки хотіли, щоб ти поплив...

(Помічають, що обмовилися, тож усі втррьох замовкають. Павза).

Домовласник Юань: *(сам до себе).* Перепрошую.

Майстер Тао: *(знову починає дуже непокоїтись).* Чому це ти в мене перепрошуєш?

Чвеньхва: Він не в тебе перепрошує.

Домовласник Юань: Я не в тебе перепрошую.

Майстер Тао: Але я чітко почув, що хтось у мене перепрошує.

Чвеньхва: Він же сказав, що він не в тебе перепрошує.

Майстер Тао: Може у вас обох є за що в мене перепрошувати?

Домовласник Юань: *(знову ляскає по столу).* Майстре Тао! Ми не маємо нічого, щоб у тебе перепрошувати.

Домовласник Юань, Чвеньхва: Ми тільки хотіли тебе...

(Знову обмовляються, тож усі втррьох замовкають. Павза).

Майстер Тао: Домовласнику Юань, не будемо клеїти дурнів. Ти ж знаєш, що "якщо горщик не розбити, то він і не трісне", так само й слова – "якщо не сказати правду, то й за все життя її не дізнаєшся". У цій кімнаті є тільки ми втррьох.

Чвеньхва: Тільки ми втррьох!

Майстер Тао: Тож нам нема чого приховувати!

Домовласник Юань: Тож нам нема чого приховувати!

Майстер Тао: Кажіть всю правду!

Чвеньхва: Чистісіньку правду!

Усі троє: *(одночасно ляскають по столу, в один голос).* Гаразд!..

Домовласник Юань, Чвеньхва: *(вказуючи на Тао).* ... Ти перший!

Майстер Тао: *(спочатку сором'язливо).* Чому я... *(потім набирається сміливості).* ...Добре, я скажу!

Домовласник Юань, Чвеньхва: *(одночасно).* Гаразд!

Майстер Тао: Я такий, що *(ті двоє очікують з піднесенням)* ... не дуже вмію говорити.

(ті двоє – зневірилися). Я можу тільки навести порівняння, щоб описати мій теперішній стан душі.

(Павза. Майстер Тао підбирає в голові слова).

Е-е, я такий...

Чвеньхва: *(з нетерпінням).* Кажи вже!

Майстер Тао: *(засмучений).* Можу... порівняти себе... Це як одного темного вечора глибокої ночі...

Домовласник Юань: *(раптом перериває його).* "Глибока ніч" це і є "темний вечір"!!! Попрошу без зайвих повторів!

Чвеньхва: І в кого він такий велемовний удався?

Майстер Тао: *(продовжує описувати)* ... коли сонце у вечірніх сутінках уже сіло за гори...

Чвеньхва: *(знову перебиває).* "Сутінки" – це і є "вечір"!!!

(Чвеньхва сміється, а Тао – знову засмучується).

Домовласник Юань: Продовжуєш чи ні?

Майстер Тао: ... а місяць... заступила темна похмура хмара...

Домовласник Юань: *(знову перериває).* Хмара сама по собі вже є похмурою!

Чвеньхва: Це називається ти вмієш будувати речення?! *(Тао сильно засмучується, закриває обличчя руками й ледь не плаче).*

Майстер Тао: ... і тому, цей місяць...

Домовласник Юань: *(люто).* Що він, нарешті, робить?!

Майстер Тао: *(сідає)* ... заходить.

(Тиша).

Чвеньхва: Оце так! Майстре Тао! Говорив пів дня якусь нісенітницю, а що зрештою сказав?

Майстер Тао: Я говорив пів дня якусь нісенітницю і це ще не те, що треба?!

Чвеньхва: А як це може бути те, що треба?

Домовласник Юань: Майстре Тао, ти говорив пів дня то те, то се, а чи не краще зрештою прямо сказати все, що ти хочеш, і буде саме те, що треба?

Майстер Тао: Гаразд. *(Підводиться)*. Скажу прямо! Я скажу... Скажу... *(знічується)*. Якщо я справді це скажу, то хіба це не буде більше, ніж треба? *(сідає)*.

Чвеньхва: А якщо ти не скажеш, хіба це не буде значно більше, ніж треба?

Домовласник Юань: *(підводиться, з піднесенням)*. Майстре Тао, коли ти кажеш це, це, це, то воно геть незрозуміло, тож краще я скажу!

Чвеньхва: Справді, нехай він говорить!

Майстер Тао: Гаразд!

Домовласник Юань: *(вказуючи на майстра Тао)*. Я скажу про тебе!..

Майстер Тао: А що зі мною не так?..

Домовласник Юань: Ти такий, такий, такий *(підшукує слова)*...

Майстер Тао: *(підводиться, вказує на себе)*. Я який, який, який...?

Домовласник Юань: ... такий, такий...

Майстер Тао: ... який, який...?

Домовласник Юань: *(вказуючи на Чвеньху)* ... для неї!

Майстер Тао: О так, ще ж є вона.

Домовласник Юань: Ти для неї... не дуже-то те, що треба!

Майстер Тао: *(подумав трохи, потім вказуючи на себе)*. Гаразд, нехай я до *(вказуючи на Чвеньху)* неї не це, це... що треба, але навіть якщо я буду до неї й далі не те, що треба, *(вказує на Чвеньху і на себе)* це ж наша з нею потреба! ...га?

Домовласник Юань: Га?

Чвеньхва: Га?

Майстер Тао: Однак *(вказує на Юаня)*. Ти такий, такий, такий...

Домовласник Юань: *(вказуючи на себе)*. Я який, який, який...?

Майстер Тао: ... ти такий, такий...

Домовласник Юань: ... я який, який...?

Майстер Тао: ... ти такий, такий, такий і що з того?

Домовласник Юань: *(подумавши трохи)*. Гаразд! Я такий, такий, ніщо! Згода?

(вказує на Тао). Однак ти такий, такий, такий...

Майстер Тао: *(вказує на себе)*. Я який, який, який...?

Домовласник Юань: Принциповий!

Майстер Тао: Який принциповий?

Домовласник Юань: Найбільш принциповий!

Майстер Тао: Найбільш принциповий...

Чвеньхва: Найбільш принциповий...

Майстер Тао: *(холодно)*. Ми всі – ніщо.

(Усі троє, дійшовши такого висновку, хотіли б сісти й заплакати, але не мають сліз, тому просто сідають). *(Тиша)*.

Ось так, нарешті, добре! Все спростилося. Я попливу туди й помру, і буде добре.

Домовласник Юань: *(гикає)*. Гик – ! *(але звук схожий на мугу!)*.

Майстер Тао: *(дивлячись на Юаня)*. Будемо вважати, що я цього не чув. Я оце кажу, домовласнику Юань, що я піду й помру, добре?

Домовласник Юань: *(знову гикає)*. Гик – !

(Паєза.)

Майстер Тао: Домовласнику Юань, якщо хочете сказати "мугу", то так прямо й скажіть! Адже газу треба зразу випускати, а мокроту – вихаркувати. Не треба робити цих гиків – гик, гик!

(Тао і Юань дивляться один на одного).

Чвеньхва: *(із застиглим лицем, гикає)*. Гик!

(Паєза. Тао не наважується повірити).

Майстер Тао: *(вибухає)*. Ну тоді я йду помирати! Просто зараз іду! Я помираю!

(Майстер Тао починає робити вдавано перебільшені рухи, ніби затискаючи свою шию).

Чвеньхва: Та що це з тобою сталося? Що ти вчепився в ці два слова: я помру, я помру!

(Говорячи, вона хапає майстра Тао за лікті, однак майстер Тао міцно стискає себе за шию).

(Відмовляється, вибухає). Гаразд! Тоді нехай я помру, добре? Добре?

(Вдавано перебільшеними рухами затискає собі ніс і рот, затамовує подих). Нехай я помру! Нехай я помру!

Майстер Тао: *(стискаючи себе за шию)*. Ти помреш? Та хіба ти покинеш того свого милого?

Домовласник Юань: *(з добрими намірами намагається примирити)*. Не треба так... *(осягає сенс сказаного, вибухає)*. Гаразд! Борсалися тут пів дня, аж виявилось, що хотіли мене притягти, чи не так? Хочете, щоб я помер, чи не так? Гаразд, ну тоді нехай я помру!

(Юань знімає з себе пояс і обмотує ним свою шию, показовими рухами даючи зрозуміти, що хоче повіситись).

Усі троє: Нехай я помру! Нехай я помру! Нехай я помру! Нехай я помру!..

(Актори всі троє стоять один ліворуч, інший праворуч, третій – посередині сцени, кожен перебільшеними рухами щосили намагається показати, що вчиняє самогубство, й одночасно вигукують різкими голосами. Юань і Хва також безладно розмахують кулаками).

Домовласник Юань, Чвеньхва: Нехай я помру! Нехай я помру! А-а-а!..

Усі троє: Нехай я помру! Нехай я помру! Нехай я помру!..

Домовласник Юань, Чвеньхва: *(знову жестикулюючи кулаками)*. Нехай я помру! Нехай я помру! Нехай я помру! А-а-а!

Чвеньхва: *(голосно кричить і всі троє завмирають)*. Оп – па!

(усі троє одночасно починають виконувати послідовність із 13-ти прийомів конфу – злагоджено й чітко ляскають себе по плечах, по руках, по ліктях, по грудях, по голові, по стегнах, по ногах, одночасно виконують удар ногою в стрибку з приземленням, після чого всі троє також одночасно кланяються глядачам, тримаючи стиснуті долоні перед грудьми й ставши в дуже красиву позу).

Усі троє: *(в один голос)*. Смерть!

(Світло миттєво гасне).

Лай Шенчвань

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Джерела ілюстративного матеріалу

赖声川剧场 (第一辑) / 暗恋桃花源&红色的天空 / 赖声川著. -北京: 东方出版社, 2007.

陶渊明 桃花源记 / 古代汉语 (第一册). 北京: 北京语言大学出版社, 2006.

王维 桃源行 // 唐诗三百首. 北京: 光明日报出版社, 1995.

Sources

Lai Shenchuan. (2007). *Secret Love in Peach Blossom Land & Red Sky in Plays by Lai Shengchuan*. Dongfang [in Chinese].

Tao Yuanming. (2006). *The Tale of the Peach Blossom Spring in Ancient Chinese*. Vol. 1. Beijing Language and Culture University Press [in Chinese].

Wan Wei. (1995). *The Peach Blossom Spring Journey in Three Hundred Tang Poems*. Guangming Daily Press [in Chinese].

Отримано редакцією журналу / Received: 01.06.25

Схвалено до друку / Accepted: 29.10.25

Nadiia KIRNOSOVA, PhD (Philol.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0001-7721-5630
e-mail: n.kyrnosova@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

TRANSLATIONS OF THREE WORKS OF CHINESE LITERATURE RELATED TO THE PEACH BLOSSOM SPRING

This publication offers Ukrainian translations of three Chinese literary works united by the motif of the Peach Blossom Spring: "The Tale of the Peach Blossom Spring" by Tao Yuanming (~365–427), the poem "The Peach Blossom Journey" by Wang Wei (693/694/701–761), and an excerpt from the play "Secret Love in Peach Blossom Land" by Taiwanese director and playwright Lai Shengchuan (b. 1954).

Tao Yuanming's work had previously been translated into Ukrainian and published in 2010 in the Anthology of Chinese Literature (3rd–6th centuries), compiled by Ya. V. Shekera. The works by Wang Wei and Lai Shengchuan are presented in Ukrainian translation for the first time.

Keywords : Wang Wei, drama, Lai Shengchuan, motif, Peach Blossom Spring, tale, poetry, Tao Yuanming.